

УДК 004.946.5.056

Анастасія Миколаївна Стець,

студентка 2 курсу юридичного факультету

Тернопільського національного економічного університету

Онлайн-шахрайство та його небезпека

Кіберзлочинність – це саме та сфера злочинів, яка набирає оборотів все швидше і швидше. Технології розвиваються, наука йде вперед, людство не стоїть на місці. Але з огляду на сьогоднішній день, такий стрімкий розвиток має свої ж недоліки. Небезпека в Інтернеті – це не новизна навіть для наймолодших українців. Як вберегтися від рук злочинців та як не потрапити на гачок? Саме про це ми поговоримо.

Отже, кіберзлочинністю (інформаційним злочином) є навмисні дії, спрямовані на розкрадання або руйнування інформації в інформаційних системах і мережах, які виходять з корисливих або хуліганських спонукань [1]. Важливим є відмітити, те, що Кримінальний кодекс України (далі- ККУ) визначає покарання за інформаційні злочини, а саме розділ 16 [3]. Найпоширенішими видами таких злочинів є : кардинг, фішинг, вішинг, піратство, кард-шарінг, мальваре, рефайлінг та онлайн-шахрайство [4].

Онлайн- шахрайство давним-давно відоме всім, і багато співгромадян попадалося на гачок до аферистів. Здавалося б, як можна сидючи вдома перед монітором потрапити в руки злочинців. Я скажу вам більше – Ви можете потрапити на їх гачок, не підозрюючи нічого – онлайн-шахраї діють дуже обачно, але чітко і точно. Найпоширенішою аферою в онлайн-шахрайстві є дії, пов'язані з інтернет-магазинами та сайтами оголошень. Отже, розглянемо найпоширеніші схеми, за якими Вас можуть обдурити:

1. Кожна жінка мріє виглядати привабливо, але не всі мають змогу купувати одяг в брендових магазинах, тому на допомогу приходять інтернет-магазини з дешевим товаром. Але де є можливість зекономити – є ризик бути ошуканим. Тому, вибираючи інтернет-магазин, потрібно бути впевненим, що це добросовісні продавці. А щоб захистити себе використовуйте послугу післяплати.

2. Не менш поширеною є проблема шахрайства на платформі OLX. Я впевнена на 100 %, що всі українці, хоча б раз у житті були ошукані продавцями цього сайту. Спочатку недобросовісний продавець викликає неабияку довіру, тим самим беручи на гачок покупця. Покупець в свою чергу стає зацікавленим, бо ціна приваблює, та ще й продавець ввічливий. Покупець перекидає гроші на банківську карточку, і в результаті – ні товару, ні грошей. Але існує вихід з ситуації. Розробники OLX створили так звану функцію «OLX доставка», яка полягає в наступному: продавець зможе отримати свої кошти тільки тоді, коли покупець отримає товар. На мою думку, хороша та безпечна функція.

3. Все більше набирає оборотів кіберзлочинність на сайті знайомств. До прикладу всім нам відомий Tinder, який створився з метою пошуку другої половинки, але шахраї мають на меті вимивання коштів чи даних банківської карточки. Для такого виду шахрайства в Інтернеті зловмисники вдаються до різних методів та хитрощів. Наприклад: емоційне маніпулювання, кіберзлочинець просить відправити інтимне фото або відео, а потім шляхом шантажу, вимагає гроші.

4. Не менш популярним є створення сторінок в Instagram псевдо волонтерами, які ніби то організовують збір коштів на лікування хворої дитини. Таких випадків сотні, і насправді, люди «сідають на гачок» злочинця, і відправляють на банківську карту волонтера шалені суми. Поки що така проблема немає вирішення, хоча можна поскаржитись на сторінку користувача, і його буде заблоковано. Тим самим цей злочин можна буде припинити.

5. Ще одна з популярних схем- допомога другові. Реалізовується через різні соцмережі, месенджери та електронні пошти. Суть «допомоги» полягає в наступному- так званий друг пише Вам, що він потрапив в неприємну ситуацію, і йому потрібна термінова допомога та просить грошової допомоги у Вас. Цим самим зловмисник хоче ввести Вас у стресову ситуацію, і щоб Ви не обдумуючи допомоги йому. Також в Україні існує старий метод, який «віджив своє». Зловмисники телефонують серед ночі, переважно до людей похилого віку, і розповідають, що їхнього сина/дочку збила машина, і необхідно терміново переслати гроші, щоб загладити питання з поліцією.

Отже, у висновок хочу сказати, що злочинність в Інтернеті є дуже небезпечною. В 2017 році було зафіксовано 1795 справ, в 2018 – 1023, за останні півроку – 1005. На даний момент в судовому реєстрі є 1500

справ [2]. Як вберегтися від кіберзлочинів запитаєте Ви? Банальні поради: не надавати нікому персональні дані, паролі і коди-підтвердження з СМС для операцій з картками, не довіряти повідомленням про виграші в лотереях, перевіряти інформацію за офіційним номером банку, не скачувати в інтернеті сумнівні файли, користуватись ліцензійним програмним забезпеченням тощо. Тому, будьте обережні, бережіть свої гроші та гаманці від обману.

Список бібліографічних посилань

1. Інформаційні злочини // Вікіпедія : віл. енцикл. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційні_злочини (дата звернення: 21.10.2019).
2. Кількість кіберзлочинів в Україні зросла вдвічі за останні п'ять років – Opendatabot // Mind : сайт. 21.10.2019. URL: <https://mind.ua/news/20203511-kilkist-kiberzlochiniv-v-ukrayini-zroslo-vdvichi-za-ostanni-p-yat-rokiv-opendatabot> (дата звернення: 21.10.2019).
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Офіційний вісник України*. 2001. № 21. Ст. 264.
4. Голуб А. Кіберзлочинність у всіх своїх проявах: види, наслідки та способи боротьби // Ресурсний центр гурт : сайт. 03.10.2016. URL: <https://www.gurt.org.ua/articles/34602/> (дата звернення: 21.10.2019).

Одержано 01.11.2019